תוכן העניינים

תודות ז

רשימת קיצורים יא

הקדמה 1

חלק א: עולם הפרשה

פרק א: שורשיה הסבוכים של שערורייה קולוניאלית 39

מה מקומם של אנשי הביניים? סוכנים מסחריים בדרום אסיה 42

לפני הנפילה: נייניפה בפונדיצ׳רי 50

״עריצות והסתה״: ההאשמות הסותרות נגד נייניפה 56

נייניפה על אודות שורשי פרשת נייניפה 57

פרשת נייניפה כמסע צלב ישועי 61

המושל אבר והפוליטיקה של השלטון 69

התערבות המטרופולין: מבט על הודו מסן־מאלו 73

פרק ב: משפחה כפוליטיקה 80

שארות ופוליטיקה אימפריאלית 81

הסוכן המסחרי ובניו 86

שושלות של סוכנים מסחריים בפונדיצ׳רי 88

אלמנת גורובפה 95

המושל ובנו 100

הקטכיסט ובנו 106

התנצרות ו״קשרי דם״ 108

חלק ב: השתלשלות הפרשה

פרק ג: הכחשת השפה 119

הצלת השפה: קטכיסטים ומיסיונרים 125

סוכנים מסחריים וסוחרים צרפתים: שפה ותקשורת 129
תרגום פרשת נייניפה 133
המתורגמן: מנואל גגאניס ושלילת הפורטוגזית 134
החתימה: סימן מסולף 139

פרק ד: סכסוך בבית המשפט 151
ההליך המשפטי בפרשת נייניפה 153
מסגרות משפטיות קולוניאליות 156
בתי המשפט של פונדיצ׳רי: יצירת חוק קולוניאלי 159
ייצוג בסכנה: תשאולי נייניפה ותצהירי העדים 166
״שפה לאילם, עיניים לעיוור״ 168
השופטים: ויכוחים על זכויות וצדק 172
סיעתיות בבית המשפט: תומכיו ויריביו הצרפתים של נייניפה 178

חלק ג: אחרית הפרשה

פרק ה: בין פריז לפונדיצ׳רי 199
פונדיצ׳רי וסביבתה 204
מתווכים, מידע, וקשרים אזוריים 209
מסעות גורובפה: סוכן מסחרי טמילי בפריז 211
מסעות מנואל: קטכיסטים באזורי הסְפר של הקתוליות 219

פרק ו: ארכיוני הפרשה 230
הסוחרים וארכיוניהם 234
המיסיונרים והארכיונים המנהליים 238
אנשי הביניים וארכיוניהם: יומני המתווכים הטמילים 240
השמדת הארכיון של נייניפה 245
השמדת ארכיוניו של טירובנגדן 247
השמדת ארכיוניו של המושל אבר 251
סמכות מבוזרת, ארכיונים מבוזרים 260

אחרית דבר 263

מפתח שמות 275

הקדמה

ב־1714, כאשר שלוש ספינות סחר צרפתיות הגיעו לנמל פונדיצ׳רי, בחוף קורומנדל שבהודו, מצאו את עצמם המלחים שירדו מן הסיפון בלב חגיגה אדירה.[1] בפונדיצ׳רי חגגו את נישואי בנו של הסוכן המסחרי הראשי בעיר, איש טמילי ושמו נָיִינִיָפָּה.[2] עשרת אלפים אורחים, טמילים וצרפתים, השתתפו באירוע. המסיבה נמשכה כמה ימים וכללה פילים, זיקוקין די־נור, סעודות כיד המלך, טקסים דתיים ומופעי מחול (אחד מאותם מופעים אפילו התקיים בביתו של מפקד המצודה הצרפתית). הכתבן של צי הסוחר הצרפתי הקדיש כמה עמודים ביומן האונייה לתיאור האירוע, וניכר היטב שהוא נדהם ממפגן העושר, ההשפעה והסמכות.

נייניפה, שאירח את חגיגת הכלולות, היה העובד ההודי הבכיר ביותר בחברת הודו המזרחית – חברת הסחר הצרפתית ששלטה בפונדיצ׳רי.[3] העובדה שהעיר כולה השתתפה בחגיגה שיקפה את מעמדו ואת כוחו

1 "Journal de bord de navires le Mercure, le Jason et la Vénus, formant une escadre envoyeé aux Indes orientales sous le commadement de M. Guimont du Coudray, pour aller faire la course puis la traite, commencé en 1712 et fini en 1714", ADLA, série C, 875.

2 מחבר יומן האונייה היה אדם בשם רוֹבֶר, שלא היה בקיא בשמות הודיים. הוא כתב את שם האיש באופן פונטי, כ"אניאבֶה", וציין שהוא הסוכן הראשי של החברה – התפקיד שמילא נייניפה באותה תקופה. תיאור השפעתו, והדמיון הפונטי בין "אניאבה" ל"נייניפה", מבהירים שמדובר באותו אדם.

3 יומן האונייה אינו מעומד. המובאות המתארות את חגיגות הנישואין מופיעות בתאריכים 30 במאי 1714, 31 במאי 1714 ו־1 ביוני 1714. ראו: "Journal de bord de navires le Mercure, le Jason et la Vénus".

במושבה הצרפתית. אך כעבור שנתיים בלבד אותו איש שהה לבדו בתא כלא; במשך ימים הוא הוחזק שם בלי לדעת כלל במה הוא מואשם. ב־6 ביוני 1716 בית המשפט הקולוניאלי הצרפתי הרשיע את נייניפה בעבירות של עריצות והסתה, לאחר שמצא אותו אשם בניצול לרעה של כוחו ובארגון התקוממות של עובדים מקומיים, שהתרחשה ב־1715. הוא נלקח לשוק המרכזי בעיר וספג חמישים מלקות שוט, לעיני קהל סקרנים. כל הונו הרב, שנצבר במשך עשרות שנים של פעילות עסקית עם סוחרים צרפתים – אדמה, בתים, תכשיטים, פילים, כסף מזומן וסחורות – נגזל ממנו, ושלושת בניו גורשו מפונדיצ׳רי לצמיתות. נייניפה עצמו נידון לשלוש שנות מאסר, אך כעבור חודשים ספורים בלבד הוא מת בתא הכלא, בנסיבות מסתוריות למדי.

ב־1720, שלוש שנים לאחר שנייניפה מת לבדו בבית הסוהר, גבר טמילי צעיר כרע ברך במהלך טקס התנצרות בבית התפילה המעוטר של משפחת המלוכה בפאלֶה רויאל שבפריז. סנדקו היה פיליפ ד׳אוֹרלֵיאן – העוֹצֵר של צרפת – בכבודו ובעצמו. מיסיונרים צרפתים אירחו את הצעיר הזר במשכנם. כעבור כמה חודשים הוא כרע ברך בשנית, הפעם בטקס צירופו למסדר אבירות צרפתי. בשביל משפחתו של נייניפה, הקערה התהפכה על פיה: האדם שכרע ברך היה גוּרוּבַּפָּה, בנו הבכור של נייניפה.[4] החתונה שתוארה ביומנו של לבלר הספינה שש שנים קודם לכן הייתה ככל הנראה חתונתו של גורובפה. כעת בוטל הגירוש שנגזר על בנו של נייניפה, והוא חזר להודו עם תואר אצולה ועם שם חדש, שנבחר כמחווה לסנדקו המלכותי ולמלך לואי החמישה־עשר הצעיר: גורובפה הפך לאביר שארל פיליפ לואי גורובפה.[5] הוא מונה לתפקיד שאביו מילא בעבר: הסוכן המסחרי הראשי של חברת הודו המזרחית בפונדיצ׳רי.

4 התיאור של טבילת גוּרוּבַּפָּה לנצרות לקוח מפרקי זכרונות שנכתבו בידי אחד מקרוביו במחצית השנייה של המאה השמונה־עשרה. ראו: NAIP, eighteenth-century documents, folder 20.

5 גוּרוּבַּפָּה מכונה כך בתיעוד של עסקה מסחרית בפונדיצ׳רי (1724). המסמך שמור בתוך: ANOM, FM, DPPC, GR/675.

האירוע שנודע הן בצרפת והן בהודו כ־l'affaire Naniapa ("פרשת נייניפה") – עלייתו של הסוכן המסחרי, נפילתו וטיהור שמו (כל זה במהלך עשור) – הסתיים בסגירת מעגל, עם שובו של בנו למושבה כמנצח.

תהפוכות הגורל הקיצוניות הללו היו מאפיין מהותי של פרשת נייניפה – האירוע העומד במרכז ספר זה. כל אחד מן השחקנים שהתדיינו, חקרו ומחו במסגרת פרשה זו ביטא את השקפתו לגבי האימפריה הצרפתית במזרח ונקט עמדה בנוגע לתפקידם של מתווכים מקומיים כגון נייניפה בפונדיצ'רי. חקירה של הפרשה ושל קווי השבר שהיא חשפה מראה שעימותים בין הפרויקט המסחרי לפרויקט הדתי – כמו גם עימותים בתוך כל אחד מן הפרויקטים הללו – היו מאפיין מרכזי של האימפריה הצרפתית בדרום אסיה.

בעשורים הראשונים של המאה השמונה־עשרה, הכתר הצרפתי וסוכניו היו עסוקים בשני מאמצים מרכזיים בהודו: הפיכת העיר פונדיצ'רי למרכז סחר משגשג, והמרת דתם של אנשי המקום ונשותיהם לנצרות הקתולית – הדת של מדינת צרפת. לשני המאמצים שעמדו בלב הנוכחות הצרפתית בדרום אסיה – הגדלת ההון והגדלת מספר הנוצרים – היו מאפיינים משותפים חשובים. הסחר הקולוניאלי והמיסיון הקתולי של צרפת חתרו כאחד ליצירתו ולהפצתו של חזון קולוניאלי של סדר, שליטה ומוסר. עם זאת, נציגיהם של שני הפרויקטים הללו היו חלוקים בדעותיהם לגבי פרטי החזון הזה, והצטלבותם של שני המאמצים הייתה כרוכה באי־יציבות וחיכוכים ניכרים. אף כי מדינת צרפת אישרה, מימנה ובמידה רבה אף ניהלה את שני המיזמים, הסוחרים מחד גיסא והמיסיונרים מאידך גיסא, לא הצליחו להגיע להסכמה על סוג המושבה שברצונם לעצב (המקורות מתקופה זו משתמשים בעקביות במונח colonie ["מושבה"] לתיאור ההתיישבות בפונדיצ'רי).

סוחריה של חברת הודו המזרחית ופקידיה ניסו לשמר את הסטטוס קוו – שהייתה בו תועלת רבה מבחינתם – ולהשתלב ברשתות הסחר הוותיקות באוקיינוס ההודי. לעומת זאת, המיסיונרים הצרפתים אימצו אידאולוגיה של שיבוש ושינוי קיצוני, במאמץ לעצב מחדש את

ההיררכיות הרוחניות והחברתיות המקומיות. הטיעון המרכזי בספר זה הוא שבין המסחר לבין הניצור בהודו הצרפתית התקיימו בעת ובעונה אחת סימביוזה ומתחים מהותיים. האם יגבר חזון הסוחרים, הדוגלים בסטטוס קוו התועלתי, והמתיישבים הצרפתים ישתלבו ללא הפרעה ברשתות ובשווקים המבוססים של האוקיינוס ההודי? ושמא ינצחו כוונות השינוי של המיסיונרים, החותרים לכונן סדר קתולי במקום ריבוי האמונות והמנהגים הדתיים באזור?

המורכבויות של היריבויות הקולוניאליות הפנימיות והשתבצותן של רשתות מקומיות בתוך מאמצים מנוגדים אלה עיצבו את ההתיישבות הצרפתית בדרום אסיה. יצירת הריבונות בהודו הצרפתית הייתה מותנית בביזור סמכויות. הואיל והמתווכים המקומיים נטלו חלק במנגנון הביזור, הם חורגים למעשה מן החלוקה הבינארית בין שיתוף פעולה להתנגדות, שעליה מבוססים מחקרים כה רבים הדנים במפגשים קולוניאליים. בעשורים הראשונים של שלטון צרפת בפונדיצ׳רי, ובייחוד במהלך פרשת נייניפה, נחשפו בבהירות רבה האינטרסים מאחורי ביזור הסמכויות.[6] השחקנים המעורבים ביותר בפרשת נייניפה הבינו שהסקנדל נעוץ בדיוק בהצטלבות בין תיווך לריבונות.

מה הייתה אפוא פרשת נייניפה ומה חשיבותה במסגרת תולדות הקולוניאליזם, תולדות צרפת ותולדות דרום אסיה? הספר מוקדש להתחקות אחר המשמעויות המרובות והמרובדות של הפרשה, אך כבר בשלב זה אפשר לתאר בקיצור נמרץ את תהפוכותיה הדרמטיות. נייניפה הגיע לפונדיצ׳רי בבחרותו, ובמשך כמה עשורים של פעילות בחברת הודו המזרחית הפך לאחד האנשים העשירים והמשפיעים ביותר במושבה הצרפתית. ב־1708 המושל הצרפתי גיום אנדרה אבֶּר מינה אותו למשרה הבכירה ביותר שאדם מקומי יכול היה לאייש: סוכן

6 לבחינת ריבונותה החלקית והבלתי יציבה של חברת הסחר ההולנדית באוקיינוס ההודי, ראו: Kerry Ward, *Networks of Empire: Forced Migration in the Dutch East India Company* (Cambridge: Cambridge University Press, 2012).

מסחרי בשירות החברה ו"ראש כל המלברים". נייניפה ואבר שיתפו פעולה באופן הדוק במשך כמה שנים, במטרה לטפח את קשרי הסחר של המושבה ואת המוניטין שלה. בחלוף חמש שנים מתחילת כהונתו של נייניפה כסוכן מסחרי בכיר, אבר הועבר מתפקידו ונשלח חזרה לצרפת הואיל ומנהלי החברה בפריז לא היו מרוצים מתפקודו.

אך אבר רצה לחזור להודו, שבה היה אפשר להתעשר במהירות. יריביו של אבר סיפרו סיפור בלתי מחמיא על כוונות המושל ועל שיטותיו: לדברי נייניפה ובעלי בריתו, אבר טיפח את הישועים רבי העוצמה, שמצאו אוזן קשבת אצל כמה מן הדמויות החשובות ביותר בחצר המלוכה הצרפתית. תומכיו של נייניפה אף סיפרו שבתמורה לתמיכתם, אבר הבטיח לעזור לישועים להביא למפלת נייניפה. הישועים התנגדו נחרצות לכהונתו של נייניפה כסוכן מסחרי בכיר, בשל סירובו לזנוח את הדת המקומית, שכיום היינו מגדירים כהינדואיזם.[7] הישועים רצו שהסוכן המסחרי הבכיר יהיה הודי קתולי.

אין דרך לדעת אם נסגרה עסקה בין אבר לישועים. על כל פנים, ב־1715 נשלח אבר חזרה לפונדיצ'רי, וכעבור חודשים אחדים הוא הורה לעצור את נייניפה. שניים מעמיתיו הקרובים של נייניפה – גיסו טירוּבָּנְגָדָן ואדם ושמו ראמָנָדָה – נעצרו גם הם. משפטו של נייניפה חתר לענות על השאלה הבאה: באיזו מידה ייתכן, מותר ורצוי שמתווך מקומי ימלא תפקיד מרכזי בשלטון המושבה? הרשעתו הייתה ניסיון לצמצם את השפעת השחקנים המקומיים. אך לאחר ההרשעה התרחשה התגייסות גלובלית למען נייניפה. השתתפו בה מיסיונרים

7 הקטגוריות "הודי" ו"הינדו" הן אנאכרוניסטיות ואינן מופיעות במקורות הצרפתיים מאותה תקופה. המקורות הללו מתייחסים למאמיני הדתות המקומיות, שכיום היו מכונים "הינדואים", כ"עובדי אלילים", "פגנים" או "עכו"ם". כדי להימנע מן התפיסה השלילית המשתמעת מכינויים אלה, אני משתמשת מדי פעם במונח "הינדואים" (כאשר אינני מצטטת את הטקסטים הצרפתיים). כאמור, גם המונח "הודי" לוקה באנאכרוניזם. המקורות משתמשים בדרך כלל בתואר השם "מלברי" – או לעיתים, "שחור" – לציון תושבי פונדיצ'רי ששורשיהם באזור הטמילי. אני משתמשת גם בתואר השם "טמילי", המופיע במקורות הצרפתיים, אם כי לעיתים נדירות.

שהיו יריבי הישועים, סוחרים שהיו יריביו של אבר, וכן אגודת סוחרים מסן־מאלו, שהיו לה אינטרסים מסחריים בהודו (בזכות נייניפה, ספינותיהם של חברי האגודה היו מלאות תמיד ומסעותיהם היו רווחיים). נייניפה לא זכה ליהנות מן ההשתדלויות לטובתו, אך הוא נוקה מאשמה לאחר מותו. אבר הועבר מתפקידו, נשלח חזרה לצרפת בבושת פנים וצווה לשלם פיצויים ליורשיו של נייניפה.

תיאור תמציתי זה של הפרשה אינו חושף את המשמעויות וההשלכות המרובות והסותרות שהיו לה בתולדות הודו הצרפתית. הבחינה של חיי נייניפה, נפילתו וטיהור שמו חושפת בבירור את הסדקים בין הגורמים המסחריים לבין הגורמים הדתיים בפונדיצ׳רי, ובייחוד בין חברת הודו המזרחית לבין המיסיונרים הישועים. ברמות ובהצטלבויות שונות אפשר להבחין בעימותים בין שני המוסדות ואף בתוך כל אחד מהם: סוחרים נגד מיסיונרים, סוחרים נגד סוחרים, מיסיונרים נגד מיסיונרים. פרשת נייניפה הובילה להתנגשות בין פקידי הממשלה והסוחרים מחד גיסא, לבין המיסיונרים הישועים מאידך גיסא. בה בעת, עוררה הפרשה מאבקים פנימיים: מנהלני חברת הודו המזרחית נגד עמיתיהם בהוה ובעבר; סוחרים בצרפת נגד סוחרים בהודו; ישועים נגד מסדרים קתוליים מתחרים (הקפוצ׳ינים, והמיסיונים הזרים של פריז – אגודה שהוקמה בשנת 1658 במטרה מפורשת להפיץ את הנצרות באסיה).[8] ראוי להדגיש שלכל השחקנים הללו הייתה לכאורה מטרה משותפת: שגשוגה של פונדיצ׳רי בשם האל והכתר הצרפתי. פרשת נייניפה חושפת אפוא את הפילוג שאפיין את המאמץ הקולוניאלי.

ההיסטוריוגרפיה של צרפת וההיסטוריוגרפיה של דרום אסיה נוטות להתעלם – כל אחת מסיבותיה – מתולדות הודו הצרפתית.

8 K. S. Mathew, “Missionaries from the Atlantic Regions and the Social Changes in French Pondicherry from the Seventeenth to Nineteenth Centuries”, in *Les relation entre la France et l’Inde de 1673 à nos jours*, ed. Jacques Weber (Paris: Les Indes savantes, 2002), 69–349. על המיסיונים הזרים של פריז, ראו: Adrien Launay, *Histoire générale de la société des missions étrangères* (Paris: Téqui, 1894).

פרק א

שורשיה הסבוכים של שערורייה קולוניאלית

בהיותו בן עשרים, נָיִינִיָפָּה (Nayiniyappa), סוחר ממדראס, עקר לפונדיצ׳רי, המושבה הצרפתית שהוקמה זה לא כבר. כעבור 43 שנים, ב־1717, הוא מת בתא כלא במצודת סן־לואי שבעיר – מצודה שהייתה מרכז הכוח האדמיניסטרטיבי והצבאי של צרפת בהודו. לפני מותו הוא ריצה שלושה חודשי מאסר מתוך שלוש השנים שנגזרו עליו בעוון עריצות והמרדה. הוא הודר מתפקידו כסוכן המסחרי הראשי של המושבה וכראש האוכלוסייה הילידית בעיר – משרה שהצרפתים כינו courtier („איש החצר") ו־chef des malabars („ראש המלברים"). בתור המתווך המסחרי הראשי של פונדיצ׳רי ניניפה צבר נכסים רבים, אך הצרפתים החרימו את כל רכושו, שכלל אבני חן יקרות, סוסים, פילים וכמה בתים. בטקס של השפלה פומבית הוא ספג חמישים מלקות שוט בשוק המרכזי של פונדיצ׳רי. אילו חי עד סוף תקופת המאסר שהוטלה עליו, הוא ומשפחתו היו מגורשים לעד מן המושבה. אף אחד מן הפרטים הללו אינו מוטל בספק. עם זאת, משמעויותיה של השערורייה, שנודעה בהודו ובצרפת כ־l'affaire Nayiniyappa, אינן כה פשוטות.

זוהי פרשה רדופת רוחות. הואיל ומצודת סן־לואי אינה קיימת עוד, רוח הרפאים של ניניפה מרחפת בארכיונים. פקידי חברת הודו המזרחית ניהלו יומנים שנתיים מפורטים שתיעדו את פעילותם, ושמרו עותקים של כל התכתבויותיהם.[1] היומנים של רוב השנים

1 היומנים שמורים בתוך: ANOM, FM, sous-série C² (Correspondance générale de l'Inde).

מכילים תיאורים מקיפים ומדוקדקים של השינויים בצוות, תוכניות בנייה חדשות ודיונים על המצב הפוליטי סביב פונדיצ׳רי. אך חלק גדול מן הרשומות של השנים 1716–1724 מוקדש להרשעתו של נייניפה, לערעורים שהוגשו בשמו ולחקירות הרשמיות שנערכו בעקבותיהם. שפע התיעוד מראה שנפילתו של נייניפה הציתה את הדמיון. אכן, עוד ועוד שחקנים בהודו ובצרפת השתתפו בניתוח, בחקירה החוזרת ובפרשנות של האירועים סביב מעצרו. יתר על כן, הפרשה עניינה לא רק את בני התקופה. ב־1931, כאשר התערוכה הקולוניאלית הוקמה בפריז, פקידי פונדיצ׳רי שלחו קומץ מסמכים לייצוג תולדות הודו הצרפתית.[2] שלושה מן המסמכים שבחרו להציג בתערוכה נגעו לפרשת נייניפה.[3]

מדוע נייניפה נעצר? זוהי שאלה פשוטה לכאורה, אבל אין לה אף תשובה קלה. כמה מבני תקופתו התווכחו על סיפור נפילתו מפסגת הכוח של פונדיצ׳רי, והוא עצמו השתתף בוויכוחים אלה. קבוצות שונות של שחקנים – פקידי ממשל צרפתים במושבה ובמטרופולין; מיסיונרים ממסדרים קתוליים שונים; חברים וקרובים של נייניפה; סוחרים שהועסקו על ידי חברת הודו המזרחית ואגודות סחר בברטאן שבצרפת; ובהמשך היסטוריונים של הודו הצרפתית – פירשו במגוון צורות את חקירתו והרשעתו של נייניפה, ואת זיכויו לאחר מותו, וסיפקו הסברים שונים לשורשי הפרשה.

העיון בפירושים השונים של ראשית הפרשה מאפשר לשרטט תמונה של המושבה. השורשים השונים שיוחסו לפרשה חושפים הבדלי תפיסה עמוקים לגבי כמה סוגיות: סמכות קולוניאלית; היחס בין מרכז מטרופוליני, פריפריה ומושבה; ותפקיד המתווכים המקומיים בפעילות הצרפתית מעבר לים. גרסאות האירועים המקבילות והסותרות הללו אפשרו לכל אחת מן הקבוצות לנסח השקפה משלה על המיזם האימפריאלי בהקשר לפרשת נייניפה.

2 על הודו הצרפתית בתערוכה הקולוניאלית (1931), ראו: Danna Agmon, "Failure on Display: French India, the 1931 Colonial Exhibition, and a Forgotten Historiography of Empire", in progress.

3 ANOM, INDE, série N

אבחן להלן ארבע פרשנויות של שורשי הפרשה. כל אחת מהן מציגה גרסה שונה של השתלשלות האירועים, אך ביסוד ארבעתן עומדת סוגיה אחת ויחידה. המיסיונרים, הפקידים הקולוניאלים, השכירים ההודים והסוחרים מהמטרופולין ניסו כולם לספק תשובות לאותה שאלה מרגיזה: מה הבסיס לשליטה ולריבונות הקולוניאליות? הייתה זו סוגיה מטרידה במיוחד בעשורים הראשונים של המאה השמונה־עשרה, תקופה שבה פונדיצ'רי הייתה מרכז חדש יחסית של עוצמה צרפתית, שטרם התייצב והיה נתון תחת איום תמידי של התקפה צבאית והתמוטטות כספית. ריבונותה של צרפת בפונדיצ'רי הייתה הבנָיה שברירית ביותר, וההגמוניה הצרפתית הייתה שאיפה יותר מאשר מציאות. מישל־רולף טרוּיוֹ טען שהצלחה אינה עובדה, אלא הבנָיה היסטורית מתמשכת.[4] האימפריות הקולוניאליות של המאה התשע־עשרה יצרו לעצמן נרטיב של הצלחה בלתי נמנעת. לעומת זאת, ההתחבטויות של גורמים צרפתיים והודיים כאחד לגבי הצדקות הריבונות האירופית וגבולות הסמכות במאה השמונה־עשרה מספרות סיפור אחר, השופך אור על התנאים שבהם התהוו המיזמים הקולוניאליים ועל האופן שבו אותם פרויקטים הוצגו בהמשך, הן במחקר ההיסטורי והן בשיח הפוליטי. המתחים שהניעו את פרשת נייניפה ושהתגלעו בגרסאותיה הרבות כפי שסופרו בהמשך, אינם מציגים נרטיב טלאולוגי של הגמוניה, אלא מאפשרים הבנה מורכבת יותר של סמכות במסגרות קולוניאליות. הפרשה חושפת שינויים ואי־ודאויות בחלוקת הסמכות, ובייחוד באופן שבו סוגים של קרבת דם, של חליפין ושל שייכות – אם מקומיים ואם מיובאים – תמכו במדינה הצרפתית והשלימו אותה. הצבת ארבעת התיאורים של שורשי הפרשה זה לצד זה בפרק הנוכחי מאפשרת פענוח והבנה של שינויים אלה.

4 Michel-Rolph Trouillot, *Silencing the Past: Power and the Production of History* (Boston, MA: Beacon Press, 1995)